

Izhaja vsak petek. Naročnina 6 Din mesečno, 15 Din četrtletno. Za ino-
zemstvo 10 Din mesečno. Uredništvo in uprava Ljubljana, Delavski dom,
Karla Marksa trg 2, dvorišče. Čekovni račun 14.577. Lastnik in izdajatelj
Alojz Kusold, Ljubljana. Odgovorni urednik Albert Hlebec, novinar, Ljub-
ljana, Karla Marksa trg št. 2, Tiska tiskarna »Slovenija«. Za tiskarno odgo-
voren: Alojzij Höfler v Ljubljani.

Vsak obrat, vsaka vas imej dopisnika za »ENOTNOST«.

Volitve v Nemčiji. Delavski glasovi naraščajo, buržuazija izgublja.

ŠTEVILICNI REZULTAT PARLAMENTARNIH VOLITEV V NEMČIJI.									
	20. V. 1928		7. XII. 1924		Pridobili so		Izgubili so		
	glasov	mandatov	glasov	mandatov	glasov	mandatov	glasov	mandatov	
Socialisti	9.111.438	152	7.788.250	131	1.400.000	21	18 %	—	—
nacionalisti	4.359.586	73	6.122.255	103	—	—	—	1.800.000	30
(monarhisti)									
centrum	3.705.040	62	4.061.593	69	—	—	—	300.000	7
(klerikalci)									
ljudska stranka	2.669.549	44	3.017.132	51	—	—	—	400.000	7
(Stressemann)									
komunisti	3.232.875	54	2.679.138	45 (30)	600.000	9 (24)	22 %	—	—
demokrati	1.492.899	25	1.902.646	32	—	—	—	500.000	7
bavarska ljud-									
ska stranka	936.404	16	—	19	—	—	—	—	3
gospodarska str.									
(brez progr.)	1.391.133	23	—	17	—	6	35 %	—	—
narodni socialisti									
(Hitler = fašisti									
= Hakenkreutz)	806.746	12	891.676	15	—	—	—	90.000	3
nemška kmečka	480.617	8							
katoliško kmečka	770.100	13							
ljudska pravna	480.978	2							
saška kmečka	127.733	2							

1924. leta še niso nastopile. To so nezadovoljneži iz raznih meščanskih strank.

18 drugih, manjših strank, ki so dobile skupno
okoli 2½ milijona glasov, ni dobilo nobenega man-
data. Med temi so tako zvali »levi komunisti«
(Trotskisti), ki so dobili 80.757 glasov, krščanski
socialisti (klerikalna opozicija) 110.466 glasov itd.
Klub komunistične stranke bo imel v sedanjem
parlamentu 24 poslancev več, kot v dosedanjem,
ker od 45 izvoljenih komunističnih poslancev leta
1924 sta šla 2 k socialpatriotom, 13 pa jih je bilo
v klubu »levih komunistov«, tako da je KS Nem-
čije v resnici imela doslej le 30 poslancev, sedaj pa
jih ima 54.

VOLITVE V PRUSKI DEŽELNI ZBOR.
Iste dne so se vršile tudi volitve v pruski
deželni zbor, pri katerih so pridobili socialisti 136
(preje 114), komunisti 56 (44), gospodarska stranka
21 (17), izgubili pa: nacionalisti 82 (preje 109), kle-
rikalci 72 (81), demokrati 21 (27), nemška ljudska
stranka 40 (45).

**DELA VSTVO GRE H KOMUNISTOM,
MALOMEŠČANI K SOCIALISTOM.**
Iz rezultatov volitev je razvidno, da se avant-
garda proletariata zbira v komunistični stranki,
nezadovoljni meščani in delavci, ki so bili doslej
še v meščanskih strankah, pa gredo k socialistom.

Ne plačujte več davka na ročno delo, kot je predpisano.

Kadar delavci ne vedo, koliko imajo po zakonu
plačevati, jih delodajalci neupravičeno pritiskajo.
Tak slučaj je danes z novim davkom na ročno delo,
ki so ga uvedli klerikalci. Da ne bodo delavci pla-
čevali še več, kot so jim že itak nalozili v Bel-
gradu, objavljamo po uradnem listu »Narodne No-
vine« od 21. februarja 1928 tabelo o plačevanju
davkov, ki ima zakonsko veljavo.

Stopnja	Čisti zaslužek	Davek
	tedensko Din	Din
1.	do 48.—	1.—
2.	od 49.— do 72.—	1.50
3.	od 73.— do 96.—	2.—
4.	od 97.— do 120.—	2.50
5.	od 121.— do 145.—	3.—
6.	od 146.— do 168.—	4.—
7.	od 169.— do 192.—	4.50
8.	od 193.— do 216.—	5.50
9.	od 217.— do 249.—	6.50
10.	od 250.— do 288.—	7.50
11.	od 289.— do 312.—	8.50
12.	od 313.— do 336.—	9.50
13.	od 337.— do 360.—	10.50
14.	od 361.— do 384.—	11.50
15.	od 385.— do 408.—	12.50
16.	od 409.— do 432.—	13.50
17.	od 433.— do 456.—	14.50
18.	od 457.— do 480.—	15.50
19.	od 481.— do 504.—	16.50
20.	od 505.— do 528.—	17.50
21.	od 529.— do 552.—	18.50
22.	od 553.— do 576.—	19.50
23.	od 577.— do 600.—	20.50
24.	od 601.— do 624.—	21.50
25.	od 625.— do 648.—	22.50
26.	od 649.— do 672.—	23.50
27.	od 673.— do 696.—	24.50
28.	od 697.— do 720.—	25.50
29.	od 721.— do 744.—	26.50
30.	od 745.— do 768.—	27.50
31.	od 769.— do 792.—	28.50
32.	od 793.— do 816.—	29.50
33.	od 817.— do 840.—	30.50
34.	od 841.— do 864.—	31.50
35.	od 865.— do 888.—	32.50
36.	od 889.— do 912.—	33.50
37.	od 913.— do 936.—	34.50
38.	od 937.— do 960.—	35.50
39.	od 961.— do 984.—	36.50
40.	od 985.— do 1008.—	37.50
41.	od 1009.— do 1032.—	38.50

Ta tabela se nadaljuje, ker pa pri nas nad 1000 Din
tedensko nič ne zasluži, nadaljnje stopnjevanje
ne objavljamo.

Davek se ima plačati SAMO OD ČISTEGA
ZASLUŽKA, ne od celokupnega zaslužka. Po členu
93 zakona o neposrednih davkih se ima od teden-
skega zaslužka ODBITI ZNESEK (PRISPEVEK)
ZA BOLNIŠKO BLAGAJNO, EKZISTENČNI MI-
NIMUM (120 DIN TEDENSKO) IN PO 25 DIN
TEDENSKO ZA VSAKEGA OTROKA in je OD
ČISTEGA (KAR PO TEH ODBITKIH OSTANE),
SE PLAČUJE DAVEK PO GORNJI TABELI.
PRIMER: Delavec z 2 otrokoma zasluži te-
densko 250 Din. Davka ne plača od teh 250 Din,
temveč se ima od tega odbiti
prispevek za bolniško blagajno n. pr. 9 Din
ekzistenčni minimum za delavca . . . 120 Din
za 2 otroka po 25 Din 50 Din

Skupaj 179 Din
Čisti zaslužek ostane torej 71 Din (250 manj
179 je 71) in od tega ima plačati davek in sicer
po stopnji 2 gornje tabele, t. j. 1.50 Din tedensko.
Po tem primeru si lahko vsak izračuna sam,
koliko ima plačati.

ENOTNOST DELA VSKO - KMEČKI LIST

Mezdno gibanje kovinarjev v Kamniku.

Čez 300 moških, ženskih in mladoletnih se na-
haja v hudem boju z upravo tovarne »Titan«
v Kamniku. »Enotnost« je že v obeh zadnjih števil-
kah o tem pisala in prinesla dokaz, s kako ogrom-
nimi profiti podjetje obratuje. Gospod ravnatelj
Winkler se razburja, kako da je to prišlo v ved-
nost delavstvu in pravi, da je to tiskovna napaka,
mi mu pa povemo, da je pomota v tem, da se iz
bilance, podane za javnost ne vidi, koliko so go-
spodje upravni svetniki, ravnatelj in mogoče še
kdo, dobili na nagradah za svoje velike sposob-
nosti v izkoriščanju proletariata. Danes hočemo
pokazati, kako mizerno je delavstvo plačano in
kako kruto so izkoriščane predvsem ženske in
mladoletni.

Od čez 300 zaposlenih je nad 150 žensk. Pri
delu na uro je najvišji tedenski zaslužek 151 Din.
Ogromna večina teh pa mora delati v akordu in
navadno zasluži tedensko od 50—150 Din. Izjemni
so slučaj, da delavka v akordu zasluži več kot je
temeljna plača v delu na uro. To je očitno in grobo
kršenje prej obstoječe kolektivne pogodbe, katera
določa: da se mora dati akordnatu možnost, da
v akordu zasluži 20 odstotkov več kot v plači na
uro. Ako bi akordnat ne prišel na svojo temeljno
plačo v delu na akord, se mu ista mora izplačati.
Povsod je to v veljavi in povsod se smatra, da
mora akordnat več zaslužiti kot v delu na uro ali
šit, le v tovarni »Titan« je drugače. Plače moških
pomoznih delavcev se gibljejo med 169—181 Din,
kvalificirani zaslužijo do 217 Din na teden. Oni so
izločeni vsem mogočim nepravilnostim (delo na pro-
stem v dežju in blatu), tudi njim se vsiljuje delo v
akord. Profesionalisti je zaposlenih okrog 65, plače
teh so izredno nizke, od 65 jih je čez 30, ki spre-
jemajo tedensko po 252 Din, 20, ki dobivajo od
250—302 Din, plače ostalih so izmed 300—400 Din.
In en sam zasluži 453 Din in le eden po 528 Din.
V vsem so torej le 2—3 delavci (od čez 300), ki
dobivajo za svoje delo toliko, da zadostuje za naj-
nujnejše.

Vajenci v podjetju tvorijo posebno poglavje.
Podjetje noče priznati strokovnim organizacijam
pravico zagovarjati se in zagovarjati interese va-
jenec, ki jih je 50 po številu. Vajenci v podjetju
»Titan« se uporabljajo za hlapčevska dela in kot
pomozna delovna sila. Odvzeta jim je vsaka mož-
nost, da se za čas črne dobe, ki traja 3 leta, nekaj
načue. Dokaz za to je, da tovarna noče uporabljati
pri njej izučenihi ključavničarjev in veliko je število
mladih sodrugov, ki postanejo po končani učni dobi
brezposelni, ker drugod kot ključavničarji ne mo-
rejo dobiti dela vsled neznanja v svoji stroki. Pod-

Delavec poslanec SLS.
KOČEVJE. V nedeljo 13. maja je priredila shod
SLS. Govorili so narodni poslanec Škulj, oblasni
poslanec Peterlin in še druga dva. Najprej je po-
vedal, kako grdo in ostudno blatio kočevski komu-
nisti SLS. Pa draga gospoda, prejemite na znanje:
ko boste kaj dobrega ukrenili za delavstvo,
Vas bomo tudi pohvalili, dokler pa boste grdo in
ostudno delavstvo izkoriščali, tako dolgo Vas bomo
zmiraj ostudno kritizirali. Poglejte si Tekstilno v
Kočevju, pa če si upate, vpletite šurno delo, boste
da bi se plače znižale. Dokler pa tega ne storite,
Vam ne moremo nič zaupati, ker dosedaj niste še
nič za delavstvo ukrenili, čeprav se hvalite, da ste
že dosti. Zakaj ne zarezite nad upravo »Tekstilne«,
da uvede šurnik in da se plače zboljšajo? Ker se
bojite zamere vaših pristojnih, ki imajo vso oblast
pri tem podjetju. Nadalje oblasnemu poslancu Pe-
terlinu na znanje in odgovor na govor, ki je nas
proletarce dobro okrepil: Vi, gospod poslanec, oči-
tate delavstvu, da pijančuje in da troši brez po-
trebe denar za pijačo. Pravite, da naj si pogleda-
mo naše otroke, kako so slabotni in revni, posebno
šolski otroci, ki jedo krompirček in pa regrat (mle-
ček). Kako bodo otroci po taki hrani močni in kaj
bo iz takih otrok po tako slabi hrani? Vi pravite,
da so očetje krivi, ker denar zapijejo. Pa to ni res,
dragi gospod! Vi ste krivi in vaša stranka SLS, ki
ima podjetja v svojih rokah. Primer: Tekstilna v
Kočevju je v rokah SLS. Vzrok, da otroci stradajo,
je slaba plača. Poglejte: moja žena dela tudi v tej
tovarni že dva meseca, DELA DNEVNO PO 12 UR,
PA JE DOBILA ZA CELA DVA MESECA PLAČE
DIN 412.—. Imamo tudi dva otroke, kakšni bodo
ti otroci, oskrbljeni po omenjeni plači? Gospod po-
slanec, če krompirčka za to plačo ne morejo imeti
za dva meseca, ker ga je treba tudi osušiti, a za
regrat treba pa olja in jesiha. Pri omenjeni plači
si še tega ne moremo privoščiti, ker treba za dva
meseca plačati tudi stanovanje in mleko najmanj
150 Din. Potem ste rekli, da tisti denar, ki ga de-
lavstvo troši za pijačo, naj bi se rajši zbral skupaj,
in bi se gradile lepše ceste! Zdaj ste pa lepo po-
vedali, vprašam Vas pa, kam pa mislite potem s
tistim denarjem, s katerim bi se morale po pravici
graditi ceste? Ali je to plača, kar jo delavstvo pre-
jema v »Tekstilni«, to je tako rekoč »strinkelge«,
ali boljše rečeno »salzgele« od »brotgele« ali pa
od kakšne goveje župce ni niti govora. Farizeji, to
uredite v prvi vrsti, ker je dosti ostudno, potem
se hvalite, ko ste kaj ukrenili. Pa za šolsko kuhinjo
skrbite, da bodo revni otroci dobivali v redu ko-
silce, kakor se človeku spodobi. Seveda, sedaj ste
vse obljubili, ko se bližajo občinske volitve! Stori-
l itak nič ne boste, kar bi bilo delavstvu v korist.
Nič se ne hvalite, kaj ste ukrenili za delavstvo, ker
predobro sami vemo in dobro čutimo na plečih in
tudi 24. aprila 1920 ne bomo pozabili, dan krvope-
liti na Zaloški cesti! Gospoda, ostudno sem na-
pisal zoper Vas, ali Vaša dejanja so še ostudnejša!
Delu čest in oblast!
D. Sch.

Proč s kapitulantmi!

Rdeča proletarska trdnjava Zagorje se pri-
pravlja zopet na volitve. Kakor fašistični PP-režim,
se je tudi klerikalni Korošec režim poživljal na
ljudsko voljo, razpustil od ljudstva izvoljeni občin-
ski svet in proti volji ljudstva postavil svoje pro-
todelavske, režimske gerente, ki so gospodarili po
volji kapitalističnega režima in proti interesom
ljudstva. — Pomagali so Korošcu in kapitalistom
demokrati, klerikalci (seveda tudi levi »krščanski
socialisti« in ker SSJ nikjer ne manjka, kjer je
treba ubogati in služiti režimu, je tudi Cobal šel
v protiljudski gerentski svet, zastopati »delavske«
interese po komandi režima.

Julija bodo zopet volitve in dolžnost in naloga
vseh proletarcev je, da tudi pri ponovnih volitvah
pokažejo, da jih nasilni razpust izvoljenega občin-
skega sveta ni omehljal, da vztrajajo še bolj trdno
na tem, da mora gospodariti na občini tisti, ki ga
ljudstvo hoče in ki mu ljudstvo zaupa, ne pa ka-
pitalistični in režimski podrepaniki.

Pa so se že našle začje duše, žalostne pre-
teklosti in dolgih jezikov, ki si plakati pozivajo de-
lavce na kapitulacijo pred kapitalisti in režimom.
»Vsi smo videli, da režim ne pusti levici gospodariti
na občini. Če desnica zahteva, da se preveč
eksplozirani ljudje ne kandidirajo, naj zavržejo iz-
ostanoke«, tako pišejo v letakih kapitulant, ki bi
radi spravili v občinski svet ljudi, ki jim režim za-
upa, ne pa ljudi delavskega zaupanja. Tako hlap-
čevsko izdajalsko kapitulantsvo pred režimom ob-
sojamo in prepričani v revolucionarno vztrajnost
proletariata vemo, da bo delavstvo te začje na-
ture poglodelo. SSJ si lahko vtakne za klobuk ta
plakat svojih nerodnih »opozicionalcev«, ki že vna-
prej naznanjajo, da gre SSJ v volitve po direktivah
režima proti dekalistom. Proletarska občina spada
v proletarske roke! V skupnem nastopu si hočemo
osvojiti občino, toda za proletariata, ne za režim.
Kandidirali bomo sodruge, ki jim ljudstvo zaupa,
ne pa take, ki so po volji glavnjačarjev. — Pozvali
smo socialistično stranko za skupen nastop in Co-
bal-Arhova stranka bo morala pokazati javno svojo
barvo: ali z delavstvom proti kapitalističnim reži-
movcem, ali pa z režimom proti proletariatu.

Kaj se godi z delavskimi vdovami in sirotami?

(Dopis iz Jesenic.)
Gorje onim starim upokojencem, vdovam in si-
rotam, ki so navezani na kronsko pokojnino in na
podporo od pokrajinskega in pokojninskega skla-
da. Vse skupaj komaj zadostuje za stanovanje, za
hrano in obleko pa ne ostane nič. Kdor se zamisli
v življenje teh ljudi, se zgrozi nad trpljenjem teh
ljudi, ki so obsojeni, da počasi poginejo gladi. A
vkljub vsemu trpljenju, ki ga trpijo, se nihče ne
potegne zanje, vse jih prepušča usodi kot večših
v srednjem veku gobavce.

Človek, ko čita »Slovenca«, »Jutro« in »Slo-
venski Narod« in bere o družtvih za varstvo psov,
ptičev in drugih živali, se zamisli, morda so pa le
živalice več vredne kot pa vdove in sirote!
Gospoda se s tako skrbjo zanima za živalice,
jih neguje, kopa, pudra, masira in vragšigavedi kaj
še vse, a za te stare ljudi se pa nihče ne pobriga.
ne vlada, ki je poklicana, ne tovarna in njena
gospoda, ki so ji očetje teh vdov in sirot pustili
svoje življenje pri stroju, ali pa v jami in ji vsstvar-
jati ogromne dobičke. Zakaj? Ali zato, da sedaj
njihove družine trpijo glad in umirajo gladi?

Takoj po vojni, ko je bila zamenjava denarja
4 krome za 1 srbski dinar, se te pokojnine niso pri-
čele plačevati po zlati valuti in se plačuje pokojni-
nina še vedno tako kot pred vojno, ko je bila krona
še nekaj vredna in se vkljub temu, da se je dobilo
le 16 kron, vendar dalo nekako drugače živeti, kot
pa danes.

Ko se je po vojni delalo pogodbo med delav-
stvom in Kranjsko ind. družbo, so se zaupniki za-
vezeli tudi za staroupokojence, vdove in sirote in
se je s strani podjetnikov obljubilo, da se bo tem
nesrečnejšem dajalo živila po nižani ceni in sicer
za osebo 1 kg masti, 1 kg sladkorja in 9 kg moke.
Vse to so ti staroupokojenci, vdove in sirote res
prejemali do maja meseca. Za mesec maj pa so jim
še to odvzeli iz neznanega vzroka in s tem te
reževe vrgli v nevzdržno bedo, pomanjkanje in
v obup.

Čudno se nam zdi, da je podjetje sirotam de-
lavcev odvzelo cenejša živila, ko na drugi strani
ni odvzelo aprovizacije ljudem, ki niti v tovarni
zaposleni niso in ki nikoli niso ničesar storili za
K. I. D.

Gotovo je, da morajo to aprovizacijo zaslužiti
delavci s svojim težkim delom, da redijo še one,
ki so dobro plačani in nič ne delajo, temveč od
zgoraj dol gledajo na svoje izmognane rednike.

Delavci, upokojenci, vdove in sirote pa naj se
zavedajo, da kapitalisti ne poznajo usmiljenja in
pardonu tam, kjer se gre za profite in da bodo od
buržuazije, pa naj bo judovska ali krščanska, do-
segli to, kar jim gre, le tedaj, ko bodo strnjeni in
organizirani v razrednem boju zahtevali in terjali
svoje pravice!

Delavec poslanec SLS.

KOČEVJE. V nedeljo 13. maja je priredila shod
SLS. Govorili so narodni poslanec Škulj, oblasni
poslanec Peterlin in še druga dva. Najprej je po-
vedal, kako grdo in ostudno blatio kočevski komu-
nisti SLS. Pa draga gospoda, prejemite na znanje:
ko boste kaj dobrega ukrenili za delavstvo,
Vas bomo tudi pohvalili, dokler pa boste grdo in
ostudno delavstvo izkoriščali, tako dolgo Vas bomo
zmiraj ostudno kritizirali. Poglejte si Tekstilno v
Kočevju, pa če si upate, vpletite šurno delo, boste
da bi se plače znižale. Dokler pa tega ne storite,
Vam ne moremo nič zaupati, ker dosedaj niste še
nič za delavstvo ukrenili, čeprav se hvalite, da ste
že dosti. Zakaj ne zarezite nad upravo »Tekstilne«,
da uvede šurnik in da se plače zboljšajo? Ker se
bojite zamere vaših pristojnih, ki imajo vso oblast
pri tem podjetju. Nadalje oblasnemu poslancu Pe-
terlinu na znanje in odgovor na govor, ki je nas
proletarce dobro okrepil: Vi, gospod poslanec, oči-
tate delavstvu, da pijančuje in da troši brez po-
trebe denar za pijačo. Pravite, da naj si pogleda-
mo naše otroke, kako so slabotni in revni, posebno
šolski otroci, ki jedo krompirček in pa regrat (mle-
ček). Kako bodo otroci po taki hrani močni in kaj
bo iz takih otrok po tako slabi hrani? Vi pravite,
da so očetje krivi, ker denar zapijejo. Pa to ni res,
dragi gospod! Vi ste krivi in vaša stranka SLS, ki
ima podjetja v svojih rokah. Primer: Tekstilna v
Kočevju je v rokah SLS. Vzrok, da otroci stradajo,
je slaba plača. Poglejte: moja žena dela tudi v tej
tovarni že dva meseca, DELA DNEVNO PO 12 UR,
PA JE DOBILA ZA CELA DVA MESECA PLAČE
DIN 412.—. Imamo tudi dva otroke, kakšni bodo
ti otroci, oskrbljeni po omenjeni plači? Gospod po-
slanec, če krompirčka za to plačo ne morejo imeti
za dva meseca, ker ga je treba tudi osušiti, a za
regrat treba pa olja in jesiha. Pri omenjeni plači
si še tega ne moremo privoščiti, ker treba za dva
meseca plačati tudi stanovanje in mleko najmanj
150 Din. Potem ste rekli, da tisti denar, ki ga de-
lavstvo troši za pijačo, naj bi se rajši zbral skupaj,
in bi se gradile lepše ceste! Zdaj ste pa lepo po-
vedali, vprašam Vas pa, kam pa mislite potem s
tistim denarjem, s katerim bi se morale po pravici
graditi ceste? Ali je to plača, kar jo delavstvo pre-
jema v »Tekstilni«, to je tako rekoč »strinkelge«,
ali boljše rečeno »salzgele« od »brotgele« ali pa
od kakšne goveje župce ni niti govora. Farizeji, to
uredite v prvi vrsti, ker je dosti ostudno, potem
se hvalite, ko ste kaj ukrenili. Pa za šolsko kuhinjo
skrbite, da bodo revni otroci dobivali v redu ko-
silce, kakor se človeku spodobi. Seveda, sedaj ste
vse obljubili, ko se bližajo občinske volitve! Stori-
l itak nič ne boste, kar bi bilo delavstvu v korist.
Nič se ne hvalite, kaj ste ukrenili za delavstvo, ker
predobro sami vemo in dobro čutimo na plečih in
tudi 24. aprila 1920 ne bomo pozabili, dan krvope-
liti na Zaloški cesti! Gospoda, ostudno sem na-
pisal zoper Vas, ali Vaša dejanja so še ostudnejša!
Delu čest in oblast!
D. Sch.

Zveza delavskih žena in deklet v zvezi s Tonetom Kristanom.

Z. D. Z. D. je sklicala dne 17. t. m. shod v mestnem
domu, na katerem je poročala tajnica mednarodnih za-
družnih ženskih združenj Honora Einfildova iz Londona
o mednarodnem ženskem gibanju za osvoboditev žene.

Shod je bil precej dobro obiskan. Videlo se je, da
se proletarska žena zanima za proletarsko gibanje, pri-
manjkanje le vodilnih moči, ki bi dale ženski masi ini-
ciativne.

H. Einfildova je poročala o združnem gibanju v
Angliji in kakšno mesto zavzamejo pri tem angleške
žene. Naštevale je, v kakšni meri se vsled tega gleda
na žene-članice: Skupne pralnice ji bodo olajšale trp-
ljenje pri pranju perila, v dežjih domovih ji varujejo
deco, v otročje kolonije pošilja otroke, ki so slabega
zdravja, na razplogajo so ji zadržne bolnice itd. itd.

Mnogo je povedala predavateljica o angleškem združ-
nem gibanju in žela je odobravanje poslušalk.

Po končanem predavanju je predavateljica izjavila,
da je pripravljena dati pojasnila na vprašanja, ki naj ji
jih stavijo poslušalke. Ker se ni nihče javil k besedi, je
izrazil priliko g. Anton Kristan, ker se je nadejal, da se
mu ni bati medklicev med ženskimi poslušalki. Poja-
snjeval je pomen konzumnih združenj in njih bodočnost
pri nas.

Predsednica Z. D. Z. D. in z njo vse ostale odbor-
nice so mirno pustile k. Kristanu, da govori za svoj zep,
namesto, da bi mu odvzele besedo in ga poglale iz
dvorane. Tako pa so pokazale, kako prijateljski odno-
saji vladajo med g. Kristanom in Z. D. Z. D. in da vodi
Z. D. Z. D. g. Kristan ravno tako na spakot, kakor SSJ.

Lepo je govoril g. Kristan o razvoju združnega
gibanja pri nas in poudarjal, da bo tudi pri nas tako
kot na Anglskem, če bodo delavske žene hodile ku-
povati na konzum. Ni pa povedal tega, da pri nas ne bo
nikdar združnih pralnic, dečjih kolonij, otročjih zave-
tišč, pa makari, če kupujejo vse proletarske žene v
konzumu, dokler bo dobiček konzumnih društev poži-
rala Kristanova banka, ki delavske konzume in tudi
druge delavske institucije odira z velikanskimi obrestmi.

Kako se naj pri nas razvija združno gibanje pod ta-
kimi pogoji, kako naj mislimo na vse one, kar imajo
žene na Anglskem? Tudi angleške zdruge so se mo-
rale boriti za vse to, in po dolgem boju jim je to uspelo,
ker niso bile njih zdruge odvisne od takih pijavk in
profitarjev, kakor so pri nas.

Angleške združne organizacije dajejo in skrbijo za
članstvo, pri nas pa so doslej od konzumnih in enakih
»delavskih« institucij imeli koristi samo vodilni »de-
lavci«, ki si postavljajo po par letih »dela« v konzumu
svoje lastne trgovine, ki si postavljajo in kupujejo vile
in potujejo na luksuznih ladjah po svetu. Vsi ti vodilni
»delavci« so kristanovci in Kristan sam.

Proletariat Slovenije je obračunal s Kristanom, zato
je poskusil pri ženah, ker računa z njih nevednostjo.
Toda zavedne proletarke ne verjamejo bankirjevim
obljubam, samo preko bankirjev bo šlo združno gi-
banje naprej. Z. D. Z. D. pa naj si zapomni, da ne bo
imela uspeha in simpatičnega odziva pri proletarkah, če
bo šla po tej kristanovski poti naprej. Zvezala se je s
slabo firmo, katera ji ne bo prinesla uspehov.

V Z. D. Z. D. smo danes organizirane žene obeh
struj v delavskem gibanju, socialistine in komunistine.
Vprašamo vodstvo Z.

Potreba močnih in enotnih strokovnih organizacij.

(Konec.)

V zadnjem četrtletju 1926 je znašal povprečni mesečni zaslužek slovenskega delavca 960 Din. Za hrano (ne družinskih, marveč le za svojo), za samo hrano pa je moral potrošiti najmanj 356 Din mesečno. V teh dveh skromnih številkah je zapodena visoka stopnja izkoriščanja, kateremu je slovenski delavec podvržen. V letu 1927 se je povprečna mesečna meza še znižala, medtem ko se je mesečni potrošek za hrano, vsled rastoče dražine, zvišal. So pa še druga dejstva, ki jasno govorijo, da se bo izkoriščanje poostilo.

Iz poročila Delavske zbornice za Slovenijo (1925—1926), posnemanem sledeče podatke, ki so dokaj poučni: »V Sloveniji se v poljedelstvu prebivalstvo ne množi. Ves prirastek prebivalstva slin v industrijo in mesta, ki se pri nas počasi razvijajo. Letni prirastek prebivalstva, ki stopa vsako leto na delovni trg, znaša nad 6000 novih sil. Večji del tega prirastka se je pred vojno izseljeval. Po vojni je izseljevanje oteženo in v gotovih ozihih naravnost onemogočeno. Med tem se pa gospodarske razmere niso mnogo izpremenile. Nade o nagli industrializaciji Slovenije se niso uresničile. Vsled tega je na delovnem trgu prenapolnjenost, kakršne pred vojno ni bilo.

Možnost, da pride pri nas do kakšnega razmaha v industriji, je minimalna. Tak razmah je mogoč le v deželi, ki razpolaga s samostojnimi kapitali in z bogatimi inozemskimi tržišči, kjer svoje prideleke lahko prodaja in ki je tudi sama dober konzument industrijskih izdelkov. Takih tržišč Jugoslavija nima. Posest takih trgov je danes odvisna od vojne. Ostali bomo, po vseh prilikah, v razmerah, ki se danes v njih gibljejo. Prirastek prebivalstva bo še naprej silil v industrijo; delovni trg bo prenapolnjen; konkurenca med delavci prvorvstna in imeli bomo najvišjo stopnjo izkoriščanja. Tak je priložnost perspektiva za bodočnost.

Da se ubrani največjega izkoriščanja, bo delavstvo prisiljeno prej ali slej storiti enotno strokovno organizacijo. Vse razmere, vsi delovni in življenjski pogoji silijo delavstvo v tako smer. Ker je čisto naravno, da delavstvo stremi, četudi le podzvestno, po enotnih strokovnih organizacijah, ker se mora enotni izkoriščevalni organizaciji postaviti uspešno v bran le enotna organizacija izkoriščanih, ne moremo odobravati prakse, ki hoče strokovne organizacije uduševiti gotovi politični stranki, ker je to v nasprotju z interesi enotnega strokovnega gibanja.

Kadar govorimo o potrebi enotnega delavskega gibanja na strokovnem polju, imamo pred očmi sicer v prvi vrsti obstoječe organizacije, ki sline na razrednem boju, pa tudi vse ostale delavske in uradniške organizacije, ki služijo danes najnižjim potrebam meščanskih strank. Vse, kar je izkoriščano, se mora združiti. V to usmerjena akcija mora biti izvršena na način, da bo zmogla objeti vse proletarce brez ozira na versko in politično pripravljenost.

Taka akcija se mora izvesti in se bo izvedla. Pri tem pa ostane jasno, da kakorkoli hočemo doseči enotnost strokovnega gibanja, nimamo nobene namena se uklopiti neoproletarskim zahtevam reformistične birokracije. Enotnost strokovnega gibanja je važna reč, ni pa za nas nikak fetiš. **Boj za enotnost strokovnega gibanja je boj, ki stremi za tem, da spravi vse proletarske množice v okvir razrednega gibanja, da delavske množice mobilizira na polju razrednega boja.** Kdor bi razumel gibanje za enotno strokovno organizacijo drugače, bi razumel napačno. Take enotne strokovne organizacije, ki bi se zgradile zato, da služijo tej ali oni politični stranki in ki bi tej službi žrtvovali vse svoje poglavitne dolžnosti, take niso v naši načrti. Pred seboj imamo položaj našega delavstva, ki je nad vse žalosten, ki zamore vkljub

vsemu postati še žalostnejši. Ta položaj se da zboljšati le z resno akcijo vskega proletariata, združenega v enotnih strokovnih organizacijah. Tej potrebi in zahtevi se sme in mora žrtvovati vse, kar zamore biti temu gibanju na škodo. In če se izkaže, da na podlagi politike in prakse dosežanih strokovnih organizacij ni mogoče doseči enotnega strokovnega gibanja, moramo biti pripravljeni, da zgradimo drugo podlago. Bilo bi nerazumljivo in skrajno škodljivo vztrajati na zahtevi, da se mora enotnost zgraditi na obstoječih organizacijah in obenem imeti dokaze, da je to nemogoče.

Razume se, da te besede niso napisane samo za naše sodrge, marveč za vse, ki kakorkoli in kjerkoli delujejo na strokovnem polju. Kaj nam pomagajo liberalne, krščansko-socialne in tudi dosežane organizacije, ako niti vsaka zase niti vse skupaj niso sposobne, da bi se lotile večjega gibanja. Niso sposobne vsled svoje šibkosti v številu članov in vsled še večje šibkosti, ki izvira iz pomanjkanja jasnih razredno-bojevnih načel, iz nezavedanja razredno-bojevnih metod, iz politične komodnosti in iz duševne lenobe voditeljev. Strokovne organizacije zamorejo postati enotne in močne le, ako se vsi in voditelji še posebej zavedajo, da so za delavce, namenjene delavcem in da morajo v prvi vrsti služiti delavcem na polju njihovih gospodarskih zahtev napram delodajalcem, t. j. na polju razrednega boja. Organizacije, ki ne poznajo razmer, v katerih se gibljejo, ki ne vedo, kako in kam, niso nikdar bile in nikdar ne bodo za nobeno rabo. — Organizacije, ki iz svoje srede izključujejo levičarske delavce, t. j. najbolj pro-žrtvovalne in najzavednejše elemente, so protidelavske, ker kažejo, da se izogibajo posledicam razrednega boja. Vztrajati pa v obstoječih strokovnih organizacijah na dosežani praksi, pomeni se boriti proti gibanju za enotno organizacijo, pomeni biti nasprotnik enotnega strokovnega gibanja. Enotnih strokovnih organizacij se ne sme samo zahtevati, mora se tudi zanje z resničnim hotenjem delati, pripravljati jim teren, gladiti pot, da pride prej in lažje do njih. Pri tem se mora vsak zavedati, da organizacija ni sama sebi namen, marveč je le sredstvo delavskega boja, sredstvo delavskega razrednega boja, kateremu morajo proletarski organizmi žrtvovati tudi sebe, ako v proletarskem gibanju balast.

Med tem ko je velika potreba in ko se godi to gibanje za enotno strokovno organizacijo, se na kongresih sklepa, da mora iz strokovnih organizacij vse, kar diši po levičarstvu, Kdor dela te sklepe in one, ki hoče strokovno gibanje prikleniti recimo socialistični stranki, ta se sam prostovoljno izloča iz enotnega strokovnega gibanja, sam ustvarja separatizem in razcepjenost in s tem jasno pove, da mu je enotnost tega gibanja prazen humbug.

Z enotnim, močnim strokovnim gibanjem stopa v ospredje tudi odnos delavcev in njegovih organizacij do Delavske zbornice in obratno. (Uradniki Delavskih zbornic, kadar nastopajo v imenu teh poslednjih, naj ne nastopajo kot zastopniki političnih strank in če niso sposobni, da bi prenesli brez težav posledice banketov, naj ostanejo doma.) Ako bi imeli močne organizacije, bi bile intervencije Delavskih zbornic, delavskih in obrtnih inšpekcij, odveč in Delavske zbornice, ki danes pomagajo vzdrževati razcepjenost v delavskem strokovnem pokretu, bi morda krenile tudi v drugih ozihih na boljšo pot.

Delavstvu se torej obeta še intenzivnejše izkoriščanje. Izkoriščanje se bo deloma ubranilo, ako si zgradi svoje enotne in močne strokovne organizacije. Delo za te poslednje je vsled tega nujno in mora premagati vse ovire. Toda delo za enotni strokovni pokret je boj, boj v vseh ozihih. V imenu tega boja pojdemo mirno na delo.

Kosirnik.

„Što gore, to bolje.“

(Čim slabše, tem bolje.)

Sodrug urednik »Enotnosti«.

V članku »Odkod mrtvilo in ravnotežnost med proletariatom« (3. del v števil. 14) si razložil lepo, kako je napačno naziranje »Što gore, to bolje«. Razgovorjal sem se o tem zadnje čase z delavci, ki se smatrajo za dekalistične pristaje, po raznih krajih, in videl, kako je to napačno naziranje »Čim slabše, tem bolje« v nekaterih še zelo ukoreninjeno. Pripovedujejo, da mora slovenskega delavca kapital še mnogo bolj tepsti, potem da se bo šele zavedal in da bo postal revolucionaren.

Jaz sem to napačno mnenje pobijal in tolažil tako-le: Če po razrednozavednem delavstvu udari kapitalist, oziroma reakcija, bo dalo tak odpor, kot se spodobi. Na primer reakcionarni režim prepove prvomajsko manifestacijo. Kjer je delavstvo zavedno, kaj bo storilo? Ravno zato, ker je prepoved, bodo napeli vse sile, da bo šod čimbolj obiskan, da bo čimveč dosejal še nezavedne delavce in delavki nani prišlo! Tako bodo storili zavedni proletarci, Kjer pa so nezavedni in nepoučeni, jim bo padlo srce v hlače, rekli bodo, da se ne da nič storiti in režim bo s prepovedjo dosegel svoj namen. In tako kot v tem primeru, je tudi drugod. Od zavednosti in bojovnosti delavcev je odvisno, ali udarec kapitala in reakcije proletarski duh dviga, oziroma ali ga tlačja k tlom! Tako sem razložil svojo misel o tem vprašanju.

Spoznal sem pa iz teh razgovorov še to, da naziranje »Čim slabše, tem bolje« ni samo napačno, ampak zelo, zelo škodljivo. Kajti tak proletarec, ki misli, da je zavednost delavstva odvisna samo od tega, kako slabo se delavstvu godi, pride do zaključka, da bo že kapital s svojim bičem pripeljal delavce do razredne zavednosti in da zato nam ni treba čisto nič delati, ampak kar čakati in roke križem držati! In reči moram iz svojih izkušenj, da ravno tisti, ki najbolj govorijo, da je treba slovenskega delavca še bolj tepsti, da bo postal revolucionaren, najbolj roke križem držijo in so najbolj pasivni pri vsakem propagandističnem in organizacijskem delu. To so ponavadi prave cokane pri našem delu; ponajbolj se, da so dekalisti, pa ne delajo čisto nič med maso za našo bojovno proletarsko stranko in tudi v drugih delavskih organizacijah so pasivni; namesto da bi vršili potrdilno propagandno delo za dekalizem, celo očitožajo delavcem, da ničesar ne razumejo.

Jaz pa mislim, da ravno oni ne razumejo, kaj je treba delati, da postane proletariati bolj močan! Naš pokret od njih nima nobene koristi. To razpoloženje pasivnosti, ki se prikriva z besedo »Čim slabše, tem bolje« je treba pobijati in ga čimprej iztrebiti. KDOR TAKO MISLI, TA NI DEKALIST!

Prosim te, sodrug urednik, da te moje misli priobčiš, k njim zavzamejo svoje stališče in po možnosti otvoriš diskusijo, ki bi se bolj razjasnila vprašanje, kaj nam je danes treba delati.

* Pisano še pred Prvim majem, Op. ur.

PRIPOMBA UREDNIŠTVA.

Z veseljem smo sprejeli gornji dopis in z veseljem ga priobčujemo. Stališče, ki ga zavzema dopisnik napram teoriji »Što gore, to bolje«, je popolnoma pravilno. In v resnici: Naloga, ki danes

Kapitalisti in pokojninski zavod za nameščenje.

16. aprila t. l. se je vršil izredni občni zbor te vele-važne socialne institucije. Na dnevnem redu sta bili dve izredno važni točki: 1. Razprava o načrtu zakona o pokojninskem zavarovanju nameščenec. 2. Izprememba statuta. S prvo točko se je hotelo načeti rešitev predega vprašanja novega pokojninskega zakona. Kakor znano je v veljavi dosedaj avstrijski pokojninski zakon iz leta 1906. Razmere v novi državi pa križijo po novem zakonu, posebno, če pomislimo, da se zavarovanje izvaja le na ozemlju Slovenije in Dalmacije. Tovariši nameščenici v ostalem delu države ugodnosti tega zavarovanja ne uživajo. Predmet druge točke je prav za prav zvezan z osnutkom zakona. Predlagana je bila sprememba člena 25, točka 7 veljavnega statuta, da se število strokovnih edinic zniža na tri.

Nimam namena spuščati se danes v razpravo predložene in vzvojenega osnutka novega zakona, ki je plod posebne komisije, katera je rabila več let, da je sestavila ta elaborat. Nameščenici se ne moremo v naših bistvenih zahtevah zadovoljiti z novim zakonom, ki bo še daleč od naših elementarnih zahtev. V glavnem pa moramo poudariti, da je nameščenška delegacija doslej, kolikor je mogla. Oznabe vredna ugodnost je znižanje službene dobe od 40 na 35 let. Starostna meja se je znižala, pri moških zavarovanih kakor tudi pri ženskih zavarovanih za 5 let. Ocenja zakona, njegovih materialnih vrednot in koristi za nameščenice, posebej z razrednega stališča, potrebje daljše razprave. Po-udariti moramo danes le to, da so delodajalci lahko zadovoljni, ako se novi osnutek uzakoni. Povprečna premija je znašala doslej 12 odstotkov, po novem osnutku le 10 odstotkov, prispevki podjetniški dosedaj 55,35%, odslej 51,50%, nameščenški dosedaj 44,65%, odslej 48,50%. Sanacija zavarovanja nameščenecv se torej le vrši formalno v številkah na račun in breme nameščenecv.

Posebnost osnutka je, da se premije izstopivšim članom ne bodo povračevale. S tem se hoče uvesti poklicno zavarovanje in preprečiti zlorabe s strani nameščenecv-zavarovancev. Pojm takih »zlorab« ne bo vedno na mestu. Posebno pri onih nesrečnih, ki so vsled vedno hujše gospodarske krize v industriji in trgovini obsojeni na brezposelnost ne po lastni krivdi. Tudi to je sanacija zavarovanja na račun nameščenecv. Ženske zavarovanke bodo prejemale povračila premij tudi odslej, ako se bodo mošče.

Značilna pa je, da se po novem zakonu še ne bo raztegnilo zavarovanje za celo državo. Predvidena pač je ustanovitev novih pokojninskih zavodov v Zagrebu in Beogradu s posebno ministrsko uredbo. Pokojninsko zavarovanje torej ni mišljeno kot centralna organizacija Okrožnega urada za zavarovanje delavcev.

Kakor rečeno, nameščenška delegacija ni mogla doseči v sedanjih razmerah večjega uspeha. Vpoštevati moramo, da je velika večina nameščenštva splošno organizirana in da taka masa ne more niti postaviti postulatov, kaj šele izvesti boja do kakšnega uspeha. Organizacije, ki so, skoraj brezpomembne, ali brez razrednega obzolja, ki bi organizacijo usposobilo za boj kot je Zveza strokovnih organizacij v Ljubljani, ki je prav za prav federacija posameznih društev s skupnim glasilom. Že ustroj te organizacije ji jemlje inicijativno in pravo vno. Ali pa so organizacije, ki sicer temeljijo na razrednem načelu, toda so v Sloveniji tako maloštevilne in jih povrh še ovira v razvoju centralistično usmerjen birokratizem, kot so to podružnice Saveza privatnih nameščenecv v Zagrebu. V nameščenški delegaciji se o zastopnikih, ki stoje na razrednem marksističnem stališču, komaj more govoriti.

Pri takih razmerah moramo nameščenici biti sploh veseli, da se je napravilo vsaj to. Poleg tega moramo vpoštevati tudi položaj v zavodu samem. Paritetni sistem zastopstva omogočuje večino delodajalcem v vodstvu in delegaciji zavoda. To se občuti ob vsakem koraku in posebno na občnih zborih, kjer dominirajo sikurni nastopi delodajalske delegacije, ki je poslala v Pokojninski zavod svoje najboljšje gospodarske strokovnjake in s tem pokazala, da se zaveda pomena te institucije in njene ogromne materialne imovine, ki znaša danes ca. 100.000.000 Din in raste vsako leto za ca. 25 milijonov, veliko število hiš in palač. Povrh pa je to edina večja avtonomna institucija, koje upravo imajo v rokah Slovenci.

Kako prevladuje odlična moč delodajalcev v zavodu, je pokazal letošnji občni zbor, ko se je pri pre-tresovanju člena 100 osnutka določevalo strokovne edince, ter obenem starostna meja delegatov, ki smejo biti voljeni v pokojninski zavod. Podjetniški dekalisti so zahtevali starostno mejo 30 let, dočim so stali nameščenški delegati na starostni meji 25 let. Podjetniki so izjavili po inž. Šukljuetu, da ne dovolijo o besednih nobene debate in da mora biti osnutek sprejet, kakor je predložen. Da ne napravijo podjetniki eksodus (posledice), ki bi onemogočile sprejetje tega zakona in njega zavlačivše v nadaljnje desetletje po prevratu, so glasovali kompaktno vsi nameščenški delegati za osnutek, ker bolj nekaj, »kot nič«. Proti sta glasovala dva zastopnika podjetnikov, ki njima je bil osnutek preliberalen in za podjetnike preveč obremeniljen.

Na dnevnem redu je bil predlog, da se zniža strokovne edince od 5 na 3. Večina se je iz taktičnih razlogov izrekla za staro število 5. Pravilno pa je naziranje, da sploh ni treba deliti nameščenecv v edince in naj se uvede ena sama kategorija.

V debati je značilna izjava zastopnika podjetij, da so prispevki, ki jih plačujejo podjetniki za nameščenice, prav za prav del njegove plače. Delegat nameščenecv iz Hrastnika g. Barachini je predložil resolucijo, ki zahteva 12% premijo in primerno valorizacijo predhodnih premij, da se s tem ne prikrivajo starejših uslužbencev in predvsem upokojenecv, vdov in sirot. Zavarovalno tehnični strokovnjak Matjaš je ugovarjal takim zahtevam, ker bi s tako obremenitvijo bile v nevarnosti sedanje premije in kapitalno kritje rent.

Kakor rudarsko zavarovanje, je utrpelo tudi to zavarovanje vsled valutnih sprememb veliko škodo. Država ni prispevala za sanacijo ničesar, čeprav je ona kriva razmer; in v kolikor se skuša sanacija izvesti, se izvaja na račun zavarovancev, upokojenecv, vdov in sirot. Po drugih državah se je sanacija izvršila s pomočjo državnih blagin.

Pri nas pa, kjer ni delavskega gibanja sploh nič, kjer ni avantgarde za boj osnovnih pravic človeštva, je jasno, da se ne moremo greti v solcu drugih uspehov. Inicijativa za pokrete prihaja vedno od spodaj in če je mrtvilo tam, kjer je drugod najživljajše, je tembolj razumljiva naša nedelavnost.

Mi potrebujemo močne razredne organizacije, avtonomne za Slovenijo in v federaciji z organizacijami ostalih pokrajin države, ki bo vodila boj za naše zahteve in pravice. Potreba enotne, močne organizacije še čuti vedno bolj in nameščenici iščejo zaenkrat izhoda v meščanskih brezbarvnih organizacijah, vdel ali manj podpornega značaja. Pokazalo pa se bo, da take oblike ne bodo več zadostovale in da bo potreba ustvariti organizacije drugih, bojovnih oblik.

In ta čas bo prišel kmalu. Letos potekla funkcionalna doba delegacije Pokojninskega zavoda in vršile se bodo volitve. Priprave se snujejo. Nameščenici bodo morali iti v volilni boj s parolami:

Samouprava pokojninskega zavoda z večino nameščenecv, odprava paritetnega zastopstva.

Valorizacija prejšnjih vplačil z vpoštevanjem dajatev upokojenecv, vdovam, sirotam, izbojevanjem državne subvencije.

100% rente po dovršeni službeni dobi.

Uvedba zavarovanja nameščenecv v cel državi.

Za odpravo »kastelengista«, za enoten nastop vseh nameščenecv, pod temi volilnimi parolami.

Bratovske skladnice so v rokah kapitalistov.

(Konec.)

NAŠ PREDLOG K ČLENU 129.

1. Upravičencem, ki so prejeli rente že pred 1. januarjem 1925, se določijo rente najmanj v oni višini, ki odgovarja valoriziranim dajatvam, ki bi pripadale tem upravičencem po predpisih, veljavih pred uzakonitvijo teh pravil. Pri tem je računati, da odgovarjajo kronske enote, ki jih ti predpisi navajajo, znesku 15 dinarjev.

Ako so dobivali ti upravičenci z vštetiimi draginskiimi dokladii dosedaj večje pokojninske dajatve, kakor bi jim pripadale po tem členu, prejemajo tudi nadalje dajatve v dosedanj višini.

2. Pri vseh bratovskih skladnicah se ustanovijo rudarski podporni skladi, ki bodo stali pod upravo glavnih odborov bratovskih skladnic. Iz teh skladov se bodo krili izdatki za onemogle rudarje, ki so stopili že pred uzakonitvijo teh pravil iz delovnega razmerja. V rudarske podporene sklade prispevajo rudarska podjetja po 2 odstotka od vrednosti produciranega izdelka, pri čemur se odšteje uporaba za lasten konzum, toplinskih podjetja pa 1 odstotek od vrednosti produciranega izdelka. V kolikor prispeva v ta fond država, za toliko se zmanjša prispevek podjetij.

Dohodki iz rudarskega podpornega sklada se uporabijo tam, kjer je kriti v smislu člena 129 rente za upravičence po predpisih, veljavih pred uveljavljenjem teh pravil, predvsem za kritje teh rent. Kjer takih upravičencev ni, se uporabijo ti skladi prvenstveno za onemogle stare rudarje, kateri sicer nimajo pravice do pokojninskih rent, katerim pa priznajo glavni odbori bratovskih skladnic izredne podpore iz tega sklada. Presežki rudarskih podpornih skladov se zbirajo v fondu za zbiranje kapitalnih rezerv za rudarsko pokojninsko zavarovanje.

Podrobne določbe o rudarskih pokojninskih skladih se izdajo v posebni naredbi, katero izda minister za šume in rube v sporazumu z ministrom za socialno politiko. Dokler se ne izda naredba o rudarskih pokojninskih skladih po teh pravilih,

Vestnik „Svobode“.

Članstvo »Svobode« narašča! Pozivu centralnega odbora, da je treba nabirati nove člane »Svobode«, se je odzvalo mnogo podružnic. Največ novih članov so doslej pridobile podružnice v Ljubljani, na Viču pri Ljubljani, Velenju in Trbovljah. Vse podružnice opozarjamo se enkrat na razpisane nagrade: za 10 novih članov brošuro »Križa«, za 25 v platno vezano, za 50 v usnje vezano »Križa!« Podružnice, ki doslej še niso začele s to nabiralno akcijo, naj sedaj gredo tembolj žilavo na delo!

Samo 10% takse plačamo od svojih prireditelj! Ker razne oblasti niso priznavale odloka velikega županstva o znižanju takse za prireditve »Svobode«, je centrala tozadevno intervenirala pri ministrstvu prosvete. Ministrstvo je našo prošnjo uslišalo s sledečim odlokom: »Ministrstvo prosvete Kraljevine SHS, umetniški oddelek.

U. br. 1457 od 26. aprila 1928.

Na prošnjo Delavske zveze »Svoboda« v Ljubljani daje umetniški oddelek ministrstva prosvete uverenje: da so predstave, ki jih bo prirejalo omenjeno društvo tekom leta 1928, umetniško-diletskega značaja in da se ima na podlagi tega ter na osnovi tar. br. 99a zakona o takšah plačati vsaka skupaj 10% na račun takse za vstopnice.

S tem je ta zadeva definitivno rešena. Če se bo kaka preveč požrtvovalna davkarja še vedno zoperstavljal temu, sporočite takoj centrali, ki bo poslala sodniško overjen prepis ministrskega odloka, obenem pa pošila določeno davčne uradnike, da naj izvajajo ukrepe ministrstva.

ZALOG. V nedeljo dne 20. t. m. smo imeli zopet priliko gledati sodruge in sodružice iz Dobrunj na našem odru. Vprizorili so »Skapinove zvijače« in »Mutastega muzikanta«. Prvo kot drugo so odigrali razmeroma zelo dobro. Zlasti sta bila izrazita Skapin in Silvester. Oba imata zelo prijeten nastop in že sama njih mimika je vzbujala med številnimi občinstvom veselo razpoloženje. Dobet je bil tudi stari Leander, vendar pa njegovo preživno kretanje po odru in karikiranje ni bilo v nikakem skladu z njegovo starostjo. Bolje je uspel Leander kot Tone Lisica v »Mutastem muzikantu«; ta vloga mu je izredno pristojala, bila je kakor nalašč za njega. Mladi Gerout in Ozebek v »Mutastem muzikantu« sta tudi podala svoje vloge zelo dobro. Sploh: vsi so več ali manj dobro igrali svoje vloge, le v prihodnje bo treba več paziti na to, da se bo nekatere tuje in pa tudi naše besede pravilno izgovarjalo in naglaševalo, ker — mimogrede omenjeno — nepravilna izgovorjava in naglaševanje napravljajo vkljub dobri igri na poslušalce zelo mučen vtis. — Še nekaj, kar pod nobenim pogojem ne smemo zamačati! Pri vsakem nastopu ali kakršnikoli stvari, ki jo imajo sodrugi iz Dobrunj, se čuti pri njih velika požrtvovalnost. Ta je tako očitna, da impnira človeku več kot vse drugo. Tako se je tudi pri nedeljski vprizoritvi opazil izreden napor posameznikov in vseh skupaj, da se je držala prireditelj v dostojni višini. In to ni bila šala, če pomislimo, da so nastopili, pri igri kar štirje novinci! Da pa bi ne bilo kakšega finančnega filaska, katerega se je bilo upravičeno za bati spričlo lepega vremena, ki izvajlja vedno več ljudi v prostu naravo, so se zasigurali enostavno s tem, da so prišli sodrugi iz Dobrunj k prireditvi kar v masi. Lahko rečemo, da jih je bilo več kot pa samih Zalogčanov. — Zelo, zelo bi bilo potrebno nam Zalogčanom, da bi jih mi v teh ozihih kar največ pridno posnemali! Delu čast in oblast!

ČLANOM DEL. ODRA! IGRALCEM »KRIZE«!

Nemudoma vrnite vse izvide »Krize«, ki ste jih dobili za študiranje vlog, ker moramo urediti dramatično knjižnico. Knjige predajte v centralnem tajništvo »Svobode«, Markov trg 2/II. — Za Del. oder: Bratko Kreit.

Dopisi.

IZ MARIBORA.

V ponedeljek dne 21. V. se je vršila konferenca delavskih zaupnikov iz vseh obratov v Mariboru, ki jo je sklicala Delavska zbornica. Predsedoval je Oslak in Uratnik iz Ljubljane je razložil zgodovino zaupniškega sistema v državi SHS. V zadnjem času je v Sloveniji bilo izvoljenih okoli 400 zaupnikov, od katerih so podjetniki nekatere protizakonito vrgli na cesto; primer: tvrdka Klancnik, mizarsko podjetje v Pobrežju pri Mariboru in drugi. Po nasvetu Uratnika naj se sedaj zaenkrat delokrog zaupnikov majhen in ni naj prepušajo mezdno gibanje strokovnim organizacijam, da ne bi bilo preveč žrtev podjetniškega terorja. O kakem stremeljenju po aktiviziranj delavskih mas seveda ni bilo ne duha ne sluha. Za njim je še govoril Svetek o »razvoju« del. zbornice in Vičič iz Chikaga, ki je sveril delavstvo pred izselitvijo v Ameriko.

Pri debati so govorili zaupniki: s. Novak je sicer nekoliko nejasno in z zabodami po parlamentarnem polju poudarjal potrebo enotne fronte delavstva v obratu. S. Čanžek je nastopil za izvolitev krajevnega zaupniškega odbora radi mesečnega spoznavanja in enotnega nastopanja v obratih. S. Fras je zahteval, da se naj radi odpusta delavskih zaupnikov skličejo protestni shodi vsega delavstva in da Delavska zbornica prevzame šolanje zaupnikov, ki jim še manjka potrebna rutina. Enako je tudi S. Korhun predlagal, da se večkrat skličejo konference vseh obratnih zaupnikov, ki bi zveze

ostane v Sloveniji v veljavi zakon o pokrajinskem pokojninskem skladu iz leta 1922.

3. Ako bi dohodkih rudarskih pokojninskih skladov ne zadostovali za kritje v 1. odstavku navedenih izdatkov, je kriti primanjkljaj iz prispevkov, zbranih za pokojninsko zavarovanje po teh pravilih.

PREDLOG K ČLENU 130:

Delavska delegacija stoji na stališču, da se dajatve in pravice, ki jih predvideva sedaj veljavni pravilnik, ne smejo zmanjšati, ker dosegaajo pokojnine, kakor jih ta pravila predvidevajo, komaj minimum, ki je potreben za življenje upokojenecv.

Delavska delegacija je uverjena, da prenese naša premogovna in plavžarska industrija žrtve, ki so s tem združene tembolj, ker je dajala v vojnih in povojnih letih za pokojninsko zavarovanje manj kot normalno.

Tako se glasijo do danes še neuvaževani predlogi delavske delegacije, dočim predlogi zastopnikov podjetij, v kolikor se niso uveljavili, čakajo gotove sankcije. V to prepričanje nas navaja dejstvo, da so zastopniki podjetij, predvsem zastopniki Trboveljske premogokopne družbe, že pričeli načrtovati vprašanje, kako bi se uknilo prispevek za pokrajinski pokojninski sklad za rudarje, ki ga je do sedaj vplačevala po 2 odstotka od produciranega premoža in kako bi TPD na ta način svoje milijonske profite pomnožila na račun rudarskega pokojninskega sklada, čeprav je ravno ta družba največ škodo prizadejala temu zavarovanju.

Mnenja smo, da če so podjetniki s svojimi teorijam nad delavskimi zastopniki v bratovskih skladnicah povzročili med in tudi po vojni zgubo premoženja z dajanjem za vojna posojila itd., tedaj delavstvo po vsej pravici zahteva od podjetij in države, da ne samo sedanj pasivo, temveč tudi zgubljeno premoženje in sploh kapitalno kritje za starostno zavarovanje, krijejo iz svojih žepov in blagajne. — Delegat bratovske skladnice: Ravnik Franc, Jesenice.

med obrati utrjuje in održanje tečajev, da bomo dobili zaupnike in funkcionarje strok. org., ki bodo sposobni voditi boj proletariata proti izkoriščanju.

Oslaku predlog za krajevni odbor delavskih zaupnikov ni bil po volji in je razlagal, da je v prvi vrsti potrebno, da se še neorganizirani zaupniki in ostalo delavstvo strokovno organizirajo in se tako potem itak znajdejo v krajevnem medstrokovnem odboru, zveze med zaupniki pa bi držala Delavska zbornica tako, da bi bili zaupniki vsakega obrata izolirani in odvisni od milosti Delavske zbornice, kedaj jim ta dovoli, da pridejo v stike.

Po našem mnenju pa je trajna zveza med delavskimi zaupniki nujno potrebna, ker je tako bo mogoče, da vplivajo org. zaupniki in obrati na neorganizirane, jim dokažejo potrebo strok. org., jih vzgledajo v razrednem bojevnem duhu in je krajevni zaupniški odbor organizacija, ki obseže vse delavstvo, zato najlažje aktivizira indiferentne delavce, jih vodi v borbo za vsakdanji kruh in v borbi pomnoži v strok. org. proletarsko avantgardo.

Na koncu konference je s. Čanžek še enkrat predlagal, da se naj sestavi odbor vseh zaupniških starišin, kar se je sprejelo. Delu čast in oblast!

Zaupnik dekalist.

»Križa« v Mariboru. Kakor slišimo, bo delavsko kulturno društvo »Svoboda« okoli 15. junija priredilo tudi v Mariborskem gledališču predstavo Golouhove »Križe«. Ta dan mora biti gledališče, ki je vedno prazno — delavca buržujaskega umetnost ne interesira — polno kakor še nikoli. Sodrug, propagirajte med delavstvom razredno proletarsko umetnost!

8. JULIJA V KAMNIK!

Delavsko pevsko društvo »Solidarnost« v Kamniku razvije 8. julija svoj društveni prapor, ter vabi k tej proslavi vsa delavska kulturna in izobraževalna društva in strokovne organizacije. — Na predvečer bo koncert vseh delavskih pevskih društev, drugi dan sprejem gostov na kolodvoru, razvije prapor, zabijanje spominskih žrebcev in obhod po mestu. — Popoldne veselica.

Za „Enotnost“ dvakrat na teden.

16.792 Din tiskovnega sklada, 827 novih naročnikov, 481 za dvakrat tedensko izhajanje.

IZKAZ TISKOVNEGA SKLADA

od 16. do 23. maja 1928.